

En explosion av färger i Tallparken

Nu är Röda bron invigd och det var roligt att så många slöt upp. Bron är verkligen ett monument över hur de frivilliga krafterna hos Tallparkens vänner samarbetat med kommunen på ett utmärkt sätt.

Det har gått ytterligare några veckor av hösten och de första trevande hösttecknen vid min förra krönika har formligen exploderat i färger och nya intryck. Det har också gått en tid sedan min senaste promenad, då hade svampsången börjat klinga av och det var i stället höstfärgerna i växtligheten som tilldrog sig all uppmärksamhet.

Det är verkligen intressant att se hur olika färgerna är hos olika arter och hur långt deras avlövnings gång. Egentligen är den första arten att fälla sina blad - ja gissa vilken - jo, det är ju tallen! På sensommaren kunde man se att inte årsskotten, inte fjolårsskotten men skotten från åren innan var bruna och vid några stormiga dagar föll de av, nu bildar de barmattor på vägar och stigar.

Barr är ju också blad men brukar klara åtminstone tre år innan de fälls. Torra somrar får barren att fällas tidigare.

Annars är det lönnarna som har "fattat eld". Det är väldigt olika hur färgerna utvecklas mellan träd, men också på samma träd. Färgpigmenten har alltid funnits i bladen men så länge trädet mår bra med god tillgång till vatten och näringsämnen så dominerar det gröna klorofyllet. Nu skiftar lönnarna i olika nyanser av rött och gult och många har också fällt sina blad så att marken smyckas av de femfingrade löven.

Löven på stigarna framträder i alla sina former och färger och även andra trädslag börjar tappa sina blad. Jag gillar särskilt att titta på asplövens färg och formrikedom. De är sällan enhetligt gula eller röda utan ofta flerfärgade. Det är inte ovanligt att man ser ett litet grönt fält i ett annars gult eller till och med brunvisset blad.

Almarnas blad är ofta flerfärgade då nerverna och ibland ytterkanten på bladen bildar ett särskilt mönster. Även eklöven kan vara gula och gröna i nervådringen. Men klibbalarna vid sjökanten är alltså gröna och dess blad är ofta det när de fälls. Alarna tycks inte vara rädda om det livsviktiga klorofyllet utan kan slösa bort det i lövfällningen. Kanske beror det på

deras samarbete med särskilda strålsvampar som växer på rötterna och hjälper alarna att få kväve direkt från luften.

Ja, gula och röda nyanser dominerar, men de är verkligen olika. Måbärsbuskens blad blir till exempel mycket blekt gula, nästa vita. Sälgens blad, åtminstone när de landar upp och ner på marken, får en gråblåaktig nyans medan fågelbärets blad blir alldeles knallröda. Stenbäret som var tidigt ute med höstfärgerna har blad som går åt det lila hållet.

Och så har vi de som redan vissnat, som örnbräken vars blad började gulna tidigt för att sedan bli ockrafärgade och därefter varmt bruna. Särskilt när solen lyser genom bladverket. Den enda färg man kanske saknar i denna höstpalett är blått - men så dyker det upp en stor blåklocka i blom vid närheten av begravningsplatsen. Vilken fantastisk blomma! Den börjar blomma redan vid midsommartid och fortsätter blomma sent in på hösten.

Ett år som detta, med en lång torkperiod innan höstens skyfall drog in, så var det flera blommor som vaknade till liv av regnen och började blomma om.

När det gällde djuren så var det ganska tyst i skogen, någon större hackspett, några mesar men också flockar av korsnäbbar. Tillgången på gran och tallfrön verkar god så vi får nog se många som häckar framåt vårvintern. Nu väntar jag på sidensvansar och tallbitar som har dukat bord med rikligt med bär, i synnerhet rönnbär.

Väl nere vid havet så får jag det efterlängtrade blå och horisonten där himmel och hav går ihop. Idag var det en ganska stor flock gräsänder där och gräsandsdrakarna har återfått sin praktdräkt efter sommarens ruggning. Vid badplatsen hade tången bildat ett bälte med lysande brunt och det kontrasterar markant mot de grå hållarna och det blå havet.

Återfärden mot stan blev förbi den lilla myrpoelen som antagit bruna och röda färgnyanser av starr och mossor, och den lilla lönnen som tappat de flesta löven.

Lars-Gunnar Bråvander

Lars-Gunnar Bråvander har jobbat inom miljövard under större delen av sitt liv, bland annat som lektor i miljövard vid Stockholms universitet. Han är biolog i botten, är fältbiolog och började intressera sig för fåglar och växter redan i 10-årsåldern. Har varit Gräsöbo i över 40 år, nu bofast i Öregrund. Lars-Gunnar är ledamot i Tallparkens vänner.

